

Asia: VN/5025/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun asetuksen 16 §:n kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Mitä vaikutuksia arvioitte ehdotetulla ammattihenkilöasetuksen 16 §:n kumoamisella olevan esimerkiksi yhteiskunnan tai kotitalouksien kustannuksiin, terveydenhuollon asiakkaisiin, palveluntuottajiin ja henkilöstöön?

Toimihenkilöliitto Erto ry kannattaa varauksetta ammattihenkilöasetuksen 16 §:n kumoamista.

Ammattihenkilöstöasetuksen 16 §:n kumoamista puoltavia seikkoja ovat mm.:

1. Palvelut paranevat, alueellinen yhdenvertaisuus etenee ja hoitoviive lyhenee

Silmäterveyden hoitajoina on tällä hetkellä noin 31 000 kansalaista. (THL, Hoitoa ja hoidon tarpeen arviointia odottavat erikoisaloittain 3/2025)

Uudistus siirtää silmälääkäreiltä noin 100 000 – 150 000 ”perusasiakaskäyntiä” optometristeille ja mahdollistaa silmälääkäreiden työn keskittämisen heidän erityisosaamistaan vastaavalla tavalla ns. vaativampiin tapauksiin. Muutoksen ansiosta hoitojonot lyhenevät.

Uudistus parantaa erittäin paljon palvelujen saatavuutta erityisesti harvaan asutuilla alueilla. Esimerkiksi silmälasien uusiminen ei ole tällä hetkellä kaihileikkauksessa käyneelle mahdollista monella paikkakunnalla, vaan silmälääkäriin on hakeuduttava pitkienkin taipaleiden päähän. Uudistuksen jälkeen normaali silmälasien uusiminen onnistuisi yhä useammin omalla paikkakunnalla ilman matkustamista silmälääkäriin vastaanotolle.

Palvelua tarvitsevilla olisi asetuksen kumoamisen jälkeen vapaus valita haluaako käyttää optometristin vai silmälääkärin palveluja.

2. Osaaminen parempaan käyttöön

Suomalainen optometristikoulutus on laadukasta. Optometristien osaaminen saataisiin asetuksen kumoamisella asianmukaiseen käyttöön samalla tavalla kuin se on jo vuosikymmeniä ollut käytössä muissa Pohjoismaissa. Tällä hetkellä Suomessa koulutuksen saanut optometristi voi käyttää osaamistaan vaikkapa Ruotsissa, mutta Suomessa asetus on kieltänyt osaamisen täysimittaisen käytön.

Olemassa olevan osaamisen laajempi käyttö on sekä henkilöstön aseman että kansantalouden kannalta järkevää ja tarkoituksenmukaista. Sekä optometristien että silmätautien erikoislääkärien osaaminen tulisi käyttöön tuottavalla ja tehokkaalla tavalla.

3. Valinnan vapautta, kustannussäästöä sekä kansalaiselle että yhteiskunnalle

Mm. silmälasien uusimiseksi tehdään tällä hetkellä ammattihenkilöasetuksen 16 § rajoitusten vuoksi vuosittain 100 000 - 150 000 lääketieteellisesti tarpeetonta silmätautien erikoislääkärikäyntiä. Niistä aiheutuu kotitalouksille toimistopalkkioineen 15–20 miljoonan euron kustannukset. Yhteiskunnalle aiheutuu näistä tarpeettomista silmälääkärikäynneistä kuluja Kela-korvauksina. Pykälän kumoamisella Kela-korvaukset ohjautuisivat oikeasti sairauksien hoitoon.

2. Muut huomiot

Julkisen vallan tehtävä on kohdentaa rajalliset resurssit tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisella tavalla tavoitteelle toimivat palvelut. Kumottavaksi esitetty ammattitautiasetuksen 16 § estää tällä hetkellä järkevän silmäterveyden palveluresurssien kohdentamisen. Tämä on omalta osaltaan aiheuttanut sen, että meillä on 31 000 asukasta silmäterveyden hoitojonoissa. 16 §:n kumoaminen lyhentäisi nopeasti hoitojonoja.

Jos esitetty uudistus ei toteudu, kasvavat silmäterveyden hoitojonot entisestään. Väestön ikääntyminen tulee lisäämään palvelujen tarvetta ja tämänkin takia uudistus on erittäin tarpeellinen. Jo tällä hetkellä monella alueella optometristin asiakkaista 40 % on henkilöitä, jotka ohjataan silmälasien uusimiseen silmätautien erikoislääkärin vastaanotolle ilman silmäterveydellistä perustetta. Syynä voi olla esimerkiksi asiakkaalle tehty kaihileikkaus. Näiden asiakkaiden määrä kasvaa tulevaisuudessa nopeasti.

Silmälääkäriajat ovat varsinkin pienillä paikkakunnilla harvassa ja täyttyvät yksityissektorilla pitkälti asiakkaista, joiden näönhuollon palvelut olisivat tuotettavissa optometristin toimesta. Asiakas joutuu odottamaan silmälasien uusintaa lääkärin vastaanottoon usein jopa kuukausia.

Vastaanottojen täyttyessä silmälasien uusijoista, aikoja ei riitä asiakkaille, joilla todella olisi tarve silmälääkärin vastaanotolle eli heille, joilla epäillään vielä diagnosoimatonta silmäsairautta tai silmäsairaus vaatii aktiivista seuranta-/hoitoa.

Aaltonen Juri
Toimihenkilöliitto Erto